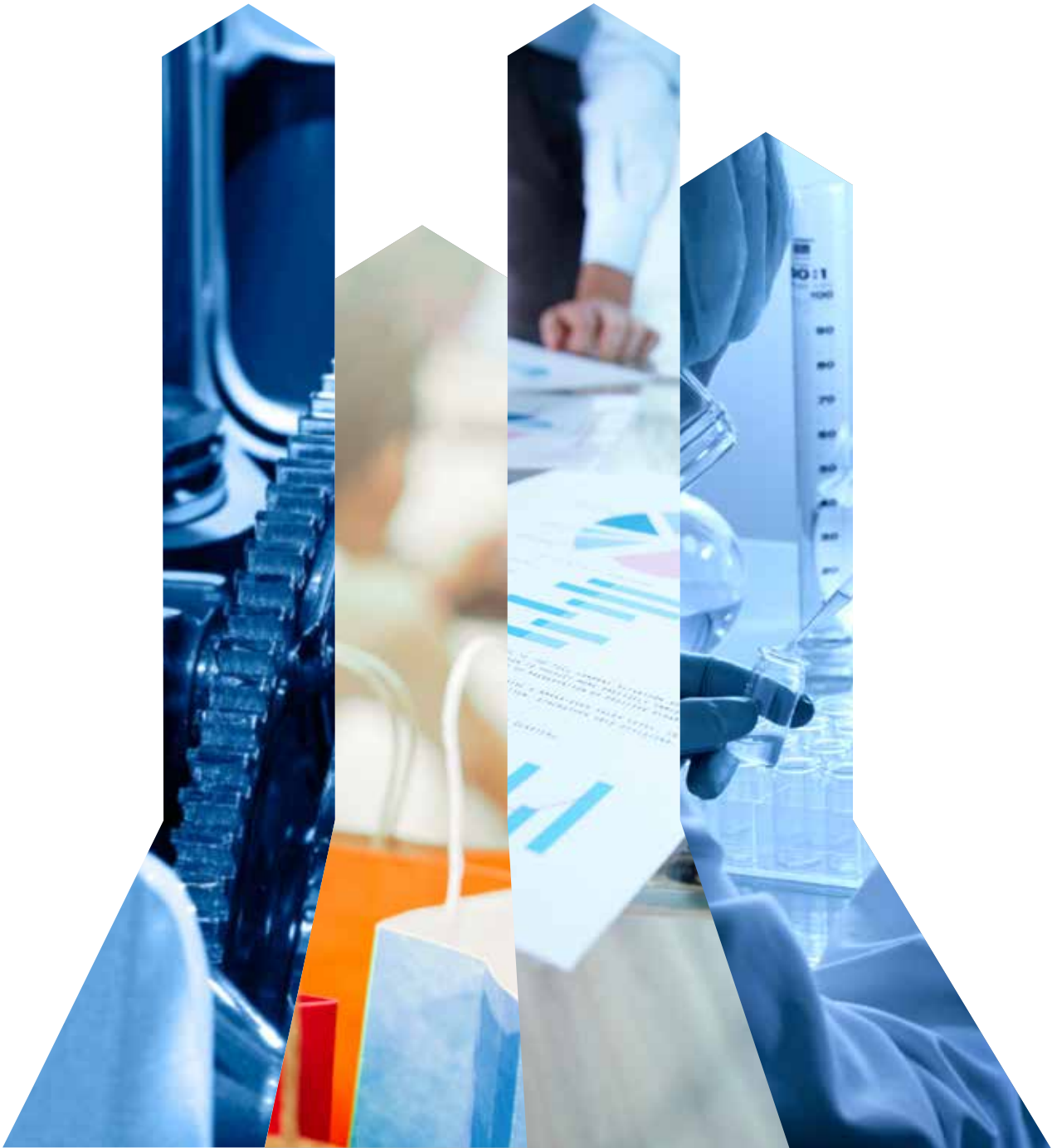

Intelektuālā īpašuma tiesību ietilpīgas nozares — ieguldījums ekonomikas veiktspējā un nodarbinātībā Eiropas Savienībā

Rūpniecības nozares līmeņa analīzes ziņojums 2013. gada septembris

Eiropas Patentu iestādes un
Iekšējā tirgus saskaņošanas biroja kopīgs projekts

KOPSAVILKUMS

Intelektuālā īpašuma tiesību ietilpīgas nozares — ieguldījums ekonomikas veiktspējā un nodarbinātībā Eiropas Savienībā

Rūpniecības nozares līmeņa analīzes ziņojums 2013. gada septembris

Eiropas Patentu iestādes un
Iekšējā tirgus saskaņošanas biroja kopīgs projekts

Priekšvārds

Inovācija ir viena no jomām, uz kuru attiecas pieci pamatmērķi, kas paredzēti stratēģijā “Eiropa 2020” — desmit gadu izaugsmes stratēģijā, kuru pieņēmusi Eiropas Savienība, lai izveidotu konkurētspējīgāku ekonomiku ar augstāku nodarbinātības līmeni. Vēl nekad iepriekš nav bijis tik svarīgi veicināt pozitīvās mijiedarbības ciklu, kas sākas ar ieguldījumiem pētniecībā un izstrādē un galu galā nodrošina jaunas darbavietas, pateicoties inovācijai, konkurences priekšrocībām un ekonomiskajiem panākumiem, kā tas ir mūsdienās, kad arvien pieaug tirgus globalizācija un uz zināšanām balstītas ekonomikas nozīme. Šis process ir atkarīgs no vairākiem atšķirīgiem faktoriem, bet viens no vissvarīgākajiem neapšaubāmi ir efektīva intelektuālā īpašuma tiesību (IĪT) sistēma, ņemot vērā intelektuālā īpašuma spēju veicināt radošumu un inovāciju visās tās dažādajās izpausmēs un visās ekonomikas jomās.

Eiropai šajā jomā ir senas tradīcijas — Eiropas valstīm ir bijusi svarīga loma tādas mūsdienīgas un līdzsvarotas IĪT sistēmas veidošanā, kas ne tikai garantē novatoriem pelnīto atzinību, bet arī stimulē konkurētspējīgu tirgu. Tomēr ir svarīgi nodrošināt, ka šī sistēma arī turpmāk ir noderīgs instruments tādu jaunu inovācijas politikas virzienu īstenošanā, kas izstrādāti, lai sasniegtu šos mērķus. Tajā pašā laikā rūpniecības nozare ir vairākkārt aicinājusi izstrādāt rādītājus, pēc kuriem varētu novērtēt IĪT ietekmi uz ekonomiku. Turklāt, ņemot vērā neskaidrības, kas publiskajās debatēs dažkārt ir bijušas aktuālas saistībā ar intelektuālā īpašuma lomu inovācijā un radošumā, ir svarīgi parādīt faktus un skaitļus, lai nodrošinātu, ka šādas debātes ir balstītas uz pamatotiem pierādījumiem.

Tāpēc leikšējā tirgus saskaņošanas birojs (ITSB) ir nolēmis apvienot spēkus ar Eiropas Intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu novērošanas centru un Eiropas Patentu iestādi (EPI), lai veiktu šo pētījumu sadarbībā ar ES Komisiju, proti, ar leikšējā tirgus un pakalpojumu ģenerāldirektorātu un Eurostat.

Iepriekš jau ir bijuši vairāki pētījumi par konkrētām intelektuālā īpašuma tiesībām, rūpniecības nozarēm un valstīm, bet ITSB un EPI pētījums ir pirmais, kurā tiks skaitliskā izteiksmē novērtēts IĪT ietilpīgu nozaru kopējais ieguldījums ES ekonomikā tādos aspektos kā saražotā produkcija, nodarbinātība, algas un tirdzniecība, ņemot vērā būtiskākās intelektuālā īpašuma tiesības (patentus, preču zīmes, dizainparaugus, autortiesības, ģeogrāfiskās izcelsmes norādes). Neraugoties uz konservatīvo pieeju, par ko liecina stingrā metodoloģija, kura tika izmantota, galvenie rezultāti

ir ļoti iespaidīgi, proti, IĪT ietilpīgās nozares nodrošina vairāk nekā ceturto daļu no visām darbavietām un vairāk nekā trešo daļu no saimnieciskās darbības ES.

Mēs, EPI un ITSB, ceram, ka šis pētījums būs noderīgs informācijas avots visām mērķa grupām (piem., politikas veidotājiem, intelektuālā īpašuma birojiem, rūpniecības nozarei un akadēmiskajām aprindām). Mēs plānojam regulāri atjaunināt skaitliskos rādītājus, lai varētu uzraudzīt turpmākās tendences, un arī ceram paplašināt pētījumu, iekļaujot tajā valstis, kas nav ES dalībvalstis. Ņemot vērā to, ka salīdzinot var gūt interesantas atziņas, mēs ar nepacietību gaidīsim līdzīgus pētījumus citos pasaules reģionos.

António Campinos
ITSB prezidents

Benoît Battistelli
EPI prezidents

Apvienotā projekta grupa

ITSB

Nathan Wajzman, galvenais ekonomists

Michał Kazimierzak, ekonomists

Carolina Arias Burgos, ekonomiste

Francisco García Valero, ekonomists

Antanina Garanasvili, ekonomikas konsultante

EPI

Nikolaus Thumm, galvenais ekonomists
(līdz 2013. gada jūnijam)

George Lazaridis, ekonomists

Fabio Domanico, ekonomists

Geert Boedt, data-analytisko

Andrei Mihailescu, pētniecības asistents

Pateicības

Sagatavojot šo ziņojumu, tā autori saņēma noderīgus materiālus no Apvienotās Karalistes Intelektuālā īpašuma iestādes (UK-IPO), Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (ESAO) un Amerikas Savienoto Valstu Patentu un preču zīmju biroja (USPTO), kura iepriekš sagatavotais ziņojums par ASV IĪT ietilpīgajām nozarēm bija pirmais šāda veida pētījums.

Eiropas Savienības statistikas birojs Eurostat sniedza vērtīgu palīdzību, iesniedzot publicētajos statistikas pārskatos trūkstošos datus un vēlāk pārbaudot rezultātus.

Autori arī pateicas par atsauksmēm, kas saņemtas par ziņojuma projektu no Eiropas Komisijas lektšējā tirgus un pakalpojumu ģenerāldirektorāta, Eiropas Intelektuālā Īpašuma tiesību pārkāpumu novērošanas centra Konsultatīvās padomes priekšsēdētāja lorda John Mogg, Kārdifas Universitātes digitālās ekonomikas profesora Ian Hargreaves, UK-IPO galvenā ekonomista Tony Clayton un ESAO vecākās ekonomistes Mariagrazia Squicciarini.

Viena no Eiropas Intelektuālā Īpašuma tiesību pārkāpumu novērošanas centra (turpmāk "Novērošanas centrs")¹ pilnvarām ir nodrošināt uz pierādījumiem balstītus datus par intelektuālā Īpašuma ietekmi un lomu Eiropas Savienības (ES) ekonomikā un par to, kā to uztver sabiedrība. Lai sasniegtu šo mērķi, Novērošanas centrs īsteno sociālekonomisko pētījumu programmu. Līdzīgi arī Eiropas Patentu iestāde (EPI) ir izvirzījusi mērķi uzlabot informētību par rūpnieciskā Īpašuma sistēmas ekonomisko un sociālo nozīmi.

Šis ziņojums, kurš tiek īstenots kā ITSB un EPI kopīgs projekts un kura sagatavošanā ieguldījumu snieguši citi intelektuālā Īpašuma biroji, Eiropas Komisijas dienesti un starptautiskas organizācijas, ir pirmais lielākais pētījums, kas tapis, sadarbojoties šīm iestādēm. Tā mērķis ir sniegt pirmo plašo, ticamo vērtējumu par nozaru, kurās intensīvi izmanto dažāda veida intelektuālā Īpašuma tiesības, kopējo ieguldījumu ES ekonomikā kopumā, kā arī atsevišķu dalībvalstu ekonomikā. Horvātija 2013. gada 1. jūlijā kļuva par 28. ES dalībvalsti. Tomēr laikā, kad tika veikta analīze, t. i., 2012. gada rudenī un 2013. gada pavasarī, nebija pieejami pietiekami dati par Horvātiju, tāpēc šajā pētījumā ir iekļautas tikai 27 valstis, kas bija ES dalībvalstis pirms 2013. gada jūlija.

---

1 - Novērošanas centrs tika nodots lektšējā tirgus saskaņošanas biroja (ITSB) pārziņā saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2012. gada 19. aprīļa Regulu (ES) Nr. 386/2012, kas stājas spēkā 2012. gada 5. jūnijā.

Pētījums aptver plašu IĪT² klāstu — preču zīmes, patentus, dizainparaugus, autortiesības un ģeogrāfiskās izcelsmes norādes (ĢIN) —, un tajā ir ņemti vērā dažādi ekonomiskie rādītāji, jo īpaši iekšzemes kopprodukts (IKP), nodarbinātība, ārējā tirdzniecība un algas. Ziņojumā nav sniegti politikas ieteikumi, jo tā darbības jomā tas nav paredzēts. Ziņojuma mērķis ir nodrošināt pierādījumus, ko politikas veidotāji var izmantot savā darbā un kas var kalpot par pamatu, lai Eiropā veicinātu sabiedrības informētību par intelektuālā īpašuma jautājumiem.

Ir paredzēts, ka pētījuma rezultāti būs salīdzināmi ar tiem rezultātiem, kas iegūti attiecībā uz ASV ekonomiku. Tāpēc šajā ziņojumā izmantotā metodika ir cieši saistīta ar metodiku, kas izmantota novatoriskajā pētījumā, kuru 2012. gada martā publicēja ASV Tirdzniecības ministrijas Ekonomikas un statistikas pārvalde un Amerikas Savienoto Valstu Patentu un preču zīmju birojs (USPTO).³

---

2 - Var būt noderīgi precīzāk definēt dažus ar intelektuālo īpašumu saistītus terminus, kas lietoti šajā pētījumā. Parasti, bet ne vienmēr, intelektuālais īpašums ir inovācijas rezultāts. Tomēr tas ir plašāks jēdziens nekā "IĪT", jo tas ietver arī tādus zināšanu veidus kā komercnoslēpumus vai uzņēmējdarbības metodes, kas nav reģistrēti — vai nu tāpēc, ka attiecīgā tiesību sistēma neparedz to reģistrāciju, vai arī tāpēc, ka attiecīgais uzņēmums nav vēlējis tos aizsargāt. Šajā pētījumā termins "IĪT" tiek lietots, runājot par pieciem tiesību veidiem, uz kuriem attiecas analīze, proti, patentiem, preču zīmēm, reģistrētiem dizainparaugiem, autortiesībām un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm.

3 - Vienkāršības labad ASV Tirdzniecības ministrijas un USPTO veiktais pētījums šajā ziņojumā tiek dēvēts par USP-TO pētījumu.

Galvenie secinājumi

IĻT ietilpīgas nozares nodrošina 26 % no visām darbavietām ES un 39 % no ES IKP

IĻT ietilpīgas nozares ir definētas⁴ kā nozares, kurās IĻT izmantošana uz vienu darba ņēmēju pārsniedz vidējo rādītāju. Šis pētījums pierāda, ka var uzskatīt, ka aptuveni puse Eiropas nozaru ir IĻT ietilpīgas.

Tomēr jāuzsver, ka visas nozares zināmā mērā izmanto intelektuālā īpašuma tiesības. Tā kā šis pētījums ir vērsts tikai uz IĻT ietilpīgām nozarēm, tajā intelektuālā īpašuma tiesību reālais ieguldījums Eiropas ekonomikā nenoliedzami ir novērtēts pārāk zemu.⁵

Ir pierādīts, ka šādas IĻT ietilpīgas nozares laikposmā no 2008. līdz 2010. gadam ES ir nodrošinājušas gandrīz 26 % no visām darbavietām, tostarp gandrīz 21 % darbavietu preču zīmju ietilpīgās nozarēs, 12 % dizainparaugu ietilpīgās nozarēs, 10 % patentu ietilpīgās nozarēs, un mazāku īpatsvaru autortiesību un ĢIN ietilpīgās nozarēs.⁶ Minētajā laikposmā IĻT ietilpīgajās nozarēs bija nodarbināti vidēji 56,5 miljoni eiropiešu no kopējā darba ņēmēju skaita, kas ir aptuveni 218 miljoni. Turklāt vēl 20 miljoni darbavietu tika izveidotas nozarēs, kas IĻT ietilpīgajām nozarēm nodrošina preces un pakalpojumus. Ja ņem vērā netiešās darbavietas, no IĻT atkarīgo darbavietu kopējais skaits sasniedz teju 77 miljonus (35,1 %).

Tajā pašā laikposmā IĻT ietilpīgās nozares nodrošināja gandrīz 39 % no ES kopējās ekonomiskās aktivitātes (IKP) 4,7 triljonu euro vērtībā. Šajās nozarēs notika arī lielākā daļa ES tirdzniecības darījumu ar pārējo pasauli, turklāt dizainparaugu, autortiesību un ĢIN ietilpīgajās nozarēs tirdzniecības bilance bija pozitīva.

IĻT ietilpīgajās nozarēs arī tiek maksātas ievērojami augstākas algas nekā citās nozarēs, turklāt piemaksas pie algas pārsniedz 40 %. Tas atbilst faktam, ka IĻT ietilpīgajās nozarēs uz vienu darba ņēmēju radītā pievienotā vērtība ir lielāka nekā citās nozarēs.

IĻT ietilpīgo nozaru ieguldījums abos ekonomikas pamatrādītājos — nodarbinātībā un produkcijas ražošanā — ir apkopots turpmāk iekļautajās trijās tabulās.⁷

4 - Sk. 4. nodaļu "Metodika".

5 - Tomēr jāatceras, ka lielu daļu ekonomikas, jo īpaši publisko sektoru, nevar uzskatīt par IĻT ietilpīgu.

6 - IĻT ietilpīgo nozaru kopējais ieguldījums ir mazāks par preču zīmju, patentu, autortiesību un ĢIN ietilpīgo nozaru ieguldījumu summu, jo daudzās nozarēs tiek intensīvi izmantotas vairāku veidu intelektuālā īpašuma tiesības. Taču pētījuma metodika nodrošina, ka nozaru ieguldījums netiek pieskaitīts divkārti.

7 - Lai mazinātu ietekmi, kas rodas atsevišķu ekonomikas statistikas datu trūkuma dēļ, un lai izvairītos no tā, ka kādam konkrētam gadam tiek piešķirta nepamatoti liela nozīme, ekonomiskie rādītāji tika aprēķināti kā vidējie rādītāji par 2008.–2010. gada laikposmu.

IĪT ietilpīgo nozaru tiešais ieguldījums nodarbinātībā

Intelektuālā īpašuma tiesības	Nodarbinātība	Īpatsvars kopējā darbavietu skaitā
Preču zīmju ietilpīgās nozares	45 508 046	20,8 %
Dizainparaugu ietilpīgās nozares	26 657 617	12,2 %
Patentu ietilpīgās nozares	22 446 133	10,3 %
Autortiesību ietilpīgās nozares	7 049 405	3,2 %
ĢIN ietilpīgās nozares	374 345	0,2 %
Visas IĪT ietilpīgās nozares	56 493 661	25,9 %
ES ekonomika kopā	218 400 733	

Papildus to tiešajam ieguldījumam ekonomikā IĪT ietilpīgās nozares rada darbavietas arī citās nozarēs, kas nav IĪT ietilpīgās nozares, bet kas nodrošina preces un pakalpojumus IĪT ietilpīgo nozaru ražošanas procesiem. Izmantojot ES-27 ieguldīto resursu un saražotās produkcijas (ielaiides un izlaiides) tabulas⁸, ko publicējis Eurostat, ir iespējams aprēķināt šo netiešo ietekmi uz nodarbinātību nozarēs, kas nav IĪT ietilpīgas. Rezultāti ir apkopoti turpmākajā tabulā, kurā norādīts sadalījums atbilstoši tiešajām un netiešajām darbavietām. Ja aprēķinā iekļauj netiešās darbavietas, rezultātā 35,1 % no visām darbavietām ES nodrošina IĪT ietilpīgās nozares.

8 - Ielaides un izlaiides tabulās ir parādīta preču un pakalpojumu aprīte starp visām ekonomikas nozarēm.

ĪT ietilpīgo nozaru tiešais un netiešais ieguldījums nodarbinātībā

Intelektuālā īpašuma tiesības	Nodarbinātība (tiešais ieguldījums)	Nodarbinātība (netiešais ieguldījums)	Nodarbinātība (tiešais un netiešais ieguldījums)
Preču zīmju ietilpīgās nozares	45 508 046	17 600 397	63 108 443
Dizainparaugu ietilpīgās nozares	26 657 617	12 121 817	38 779 434
Patentu ietilpīgās nozares	22 446 133	12 738 237	35 184 370
Autortiesību ietilpīgās nozares	7 049 405	2 331 390	9 380 795
ĢIN ietilpīgās nozares	n/p	n/p	374 345
Visas ĪT ietilpīgās nozares	56 493 661	20 109 003	76 602 664

ĪT ietilpīgās nozares veicina ne tikai nodarbinātību, bet dod savu ieguldījumu arī attiecībā uz saražoto produkciju (ekonomikas izlaidi), ko vērtē pēc iekšzemes kopprodukta. Kopumā gandrīz 39 % no ES IKP rada ĪT ietilpīgās nozares, tostarp 34 % preču zīmju ietilpīgās nozares, 13 % dizainparaugu ietilpīgās nozares, 14 % patentu ietilpīgās nozares un mazāks īpatsvars — autortiesību un ĢIN ietilpīgās nozares. Sīkāka informācija par šo nozaru ieguldījumu ES dalībvalstu tautsaimniecībā sniegta 6. nodaļā.

ĪT ietilpīgo nozaru ieguldījums IKP

Intelektuālā īpašuma tiesības	Pievienotā vērtība / IKP (milj. euro)	Īpatsvars kopējā ES IKP
Preču zīmju ietilpīgās nozares	4 163 527	33,9 %
Dizainparaugu ietilpīgās nozares	1 569 565	12,8 %
Patentu ietilpīgās nozares	1 704 485	13,9 %
Autortiesību ietilpīgās nozares	509 859	4,2 %
ĢIN ietilpīgās nozares	16 134	0,1 %
Visas ĪT ietilpīgās nozares	4 735 262	38,6 %
ES IKP kopā	12 278 744	

Salīdzinot šā ES pētījuma rezultātus ar tiem, kas attiecas uz ASV, ir redzams, ka abām ekonomikām⁹ ir līdzīga struktūra, kā jau bija paredzams, ņemot vērā to līdzīgo attīstības līmeni. Tomēr, runājot par ĪT ietilpīgo nozaru ieguldījumu, Eiropas Savienībā to ieguldījuma īpatsvars nodarbinātībā un IKP ir lielāks, proti, 26 % salīdzinājumā ar 19 % attiecībā uz nodarbinātību un 39 % salīdzinājumā ar 35 % attiecībā uz IKP.

Tomēr abos pētījumos secināts, ka preču zīmju ietilpīgās nozares nodrošina vislielāko darbavietu un IKP īpatsvaru, apsteidzot patentu un autortiesību ietilpīgās nozares ASV un dizainparaugu, patentu un autortiesību ietilpīgās nozares ES. Arī piemaksas pie algām ĪT ietilpīgajās nozarēs salīdzinājumā ar citām nozarēm ir līdzīgas — 41 % ES un 42 % ASV; abos Atlantijas okeāna krastos vislielākās piemaksas ir autortiesību un patentu ietilpīgajās nozarēs.

9 - Atšķirībā no USPTO pētījuma šajā pētījumā tika analizēti arī tie rādītāji, kas attiecas uz dizainparaugiem. Tā kā lielākā daļa dizainparaugu ietilpīgo nozaru ir arī preču zīmju vai patentu ietilpīgas nozares, tās jebkurā gadījumā būtu iekļautas kā ĪT ietilpīgas nozares. Tomēr 13 nozares, kurās ES nodarbināti 3,4 miljoni darba ņēmēju, ir tikai dizainparaugu ietilpīgas nozares. Ja šīs nozares netiktu aplūkotas analizē, lai nodrošinātu stingru salīdzināmību ar ASV, tad ĪT ietilpīgo nozaru radīto darbavietu īpatsvars ES būtu 24,3 %, tātad joprojām augstāks nekā USPTO pētījumā.

Ņemot vērā, ka 39 % no IKP (pievienotā vērtība) ekonomikā un 26 % darbavietu tiek radītas IĪT ietilpīgajās nozarēs, pievienotā vērtība uz vienu darba ņēmēju IĪT ietilpīgajās nozarēs ir augstāka nekā pārējā ekonomikā. Saskaņā ar ekonomikas teoriju, ja visi pārējie rādītāji ir vienādi, paredzams, ka nozarēs, kurās vidusmēra darba ņēmējs rada lielāku pievienoto vērtību, darba ņēmējiem ir lielākas algas nekā citās nozarēs. Tāpēc ir būtiski izvērtēt, vai šāda augstāka pievienotā vērtība atspoguļojas IĪT ietilpīgo nozaru relatīvajās algās.

Algas IĪT ietilpīgajās nozarēs patiešām ir augstākas nekā nozarēs, kas nav IĪT ietilpīgas. Vidējā alga nedēļā IĪT ietilpīgajās nozarēs ir EUR 715 salīdzinājumā ar EUR 507 nozarēs, kas nav IĪT ietilpīgas, tātad atšķirība ir 41 %. Minētā piemaksa pie algas ir 31 % dizainparaugu ietilpīgās nozarēs, 42 % preču zīmju ietilpīgās nozarēs, 46 % ĢIN ietilpīgās nozarēs, 64 % patentu ietilpīgās nozarēs, un 69 % autortiesību ietilpīgās nozarēs.

Vidējās personāla izmaksas IĪT ietilpīgajās nozarēs, 2010. gads

	Vidējās personāla izmaksas (EUR nedēļā)	Piemaksa (salīdzinājumā ar nozarēm, kas nav IĪT ietilpīgas)
Preču zīmju ietilpīgās nozares	719	42 %
Dizainparaugu ietilpīgās nozares	666	31 %
Patentu ietilpīgās nozares	831	64 %
Autortiesību ietilpīgās nozares	856	69 %
ĢIN ietilpīgās nozares	739	46 %
Visas IĪT ietilpīgās nozares	715	41 %
Nozares, kas nav IĪT ietilpīgas	507	
Visas nozares (kas iekļautas SBS)	589	

Visbeidzot, tiek izvērtēta IĪT ietilpīgo nozaru loma ES ārējā tirdzniecībā. ES tirdzniecība notiek lielākoties IĪT ietilpīgajās nozarēs. Sākotnēji var šķīst pārsteidzoši, ka tik liela daļa importa ir IĪT ietilpīga. Šāda situācija ir izveidojusies tāpēc, ka pat tās nozares, kas ražo preces, piemēram, enerģētika, ir IĪT ietilpīgas¹⁰, bet tajā pašā laikā daudzu tādu nozaru, kas nav IĪT ietilpīgas, darbības nav arī tirgojamas.¹¹ Tāpēc 88 % ES importa veido IĪT ietilpīgo nozaru produkcija. Tomēr ES eksporta daļa, ko veido IĪT ietilpīgās nozares, ir vēl lielāka, proti, 90 %.

ES kopumā bija vērojams tirdzniecības deficīts aptuveni 174 miljardu euro vērtībā jeb 1,4 % apmērā no IKP. Tā kā IĪT ietilpīgajās nozarēs kopumā ir lielāks ES eksporta īpatsvars nekā importa īpatsvars, tās sniedz pozitīvu ieguldījumu ES tirdzniecībā.¹² ES ir preču zīmju un patentu ietilpīgo produktu tirdzniecības deficīts, ko zināmā mērā kompensē tirdzniecības pārpalikums autortiesību, dizainparaugu un ĢIN ietilpīgajās nozarēs.

Turpmākajā tabulā ir apkopoti rādītāji par tirdzniecību IĪT ietilpīgajās nozarēs, pamatojoties uz datiem par 2010. gadu.¹³

ES ārējā tirdzniecība IĪT ietilpīgajās nozarēs

Intelektuālā īpašuma tiesības	Eksports milj. euro	Imports milj. euro	Eksporta īpatsvars	Importa īpatsvars	Neto eksports milj. euro
Preču zīmju ietilpīgās nozares	1 023 981	1 158 860	75,5 %	75,7 %	-134 879
Dizainparaugu ietilpīgās nozares	724 292	703 586	53,4 %	46,0 %	20 707
Patentu ietilpīgās nozares	957 748	1 049 795	70,6 %	68,6 %	-92 047
Autortiesību ietilpīgās nozares	57 051	41 727	4,2 %	2,7 %	15 325
ĢIN ietilpīgās nozares	10 577	1836	0,8 %	0,1 %	8741
Visas IĪT ietilpīgās nozares	1 226 015	1 351 890	90,4 %	88,3 %	-125 875
Nozares, kas nav IĪT ietilpīgas	130 585	178 640	9,6 %	11,7 %	-48 055
ES TIRDZNICĪBA KOPĀ	1 356 600	1 530 530	100 %	100 %	-173 930

10 - Abas nozares, kas iekļautas NACE 06. nodaļā "Jēlnafts un dabasgāzes ieguve", ir patentu ietilpīgas nozares.

11 - Piemēram, pakalpojumu nozares, kas iekļautas NACE 86. nodaļā (Cilvēku veselības aprūpes pakalpojumi) un 96. nodaļā (Citas pakalpojumu darbības). Šādus pakalpojumus parasti patērē to sniegšanas vietā.

12 - Vēl viens skaidrojums ir tāds, ka IĪT nozares nodrošina 89 % no ES kopējās ārējās tirdzniecības, bet tikai 72 % no tās tirdzniecības deficīta.

13 - Tāpat kā tas ir attiecībā uz nodarbinātības un IKP rādītājiem, arī visu piecu intelektuālā īpašuma tiesību veidu rezultātu summa neveido kopējo rādītāju par IĪT ietilpīgajām nozarēm, jo daudzās nozarēs tiek intensīvi izmantots vairāk nekā viens intelektuālā īpašuma tiesību veids.

Metodika un dati

Liela daļa šā ziņojuma, jo īpaši 4. nodaļa un 7.1. pielikums, attiecas uz pētījuma metodikas dokumentēšanu šādu divu galveno iemeslu dēļ:

- 1) ņemot vērā to, cik sarežģīti ir strādāt ar lielu datu apjomu, kas saņemts no 27 dalībvalstīm un apkopots vairākās lielās datubāzēs, bija vajadzīga jauna un sarežģītāka datu salīdzināšanas metodika;
- 2) pārredzamības labad bija svarīgi nodrošināt pēc iespējas precīzāku metodikas aprakstu.

Vēl viena šā pētījuma iezīme bija ievērojamā to datubāzu un citu datu avotu dažādība, kas tika izmantoti, lai noskaidrotu, kuras nozares ir IĪT ietilpīgas, un lai novērtētu to ieguldījumu nodarbinātībā, IKP un citos ekonomiskajos rādītājos. Pilns saraksts ir iekļauts 4. nodaļā.

Turklāt vajadzības gadījumā tika izmantoti atsevišķu nozaru dati par trešām valstīm, jo īpaši lai novērtētu ar ĢIN aizsargātu produktu tirdzniecību.

Lai noteiktu, kuras nozares ir IĪT ietilpīgas, ITSB un EPI reģistru datubāzes tika salīdzinātas ar komerciālo datubāzi ORBIS.¹⁴ Salīdzināšanas rezultātā iegūtajā datubāzē bija iekļauti dati par aptuveni 240 000 uzņēmumu, tostarp par katra uzņēmuma pieteikto Kopienas preču zīmju, reģistrēto Kopienas dizainparaugu un patentu skaitu, kā arī nozaru klasifikācija un dažādi finanšu un ekonomiskie mainīgie rādītāji par katru uzņēmumu, nodrošinot datu kopumu, ko var izmantot turpmākos, sīkākos pētījumos.

Izmantojot šo datubāzi, tika aprēķināts preču zīmju, dizainparaugu un patentu skaits uz vienu darba ņēmēju katrā nozarē, un nozares, kurās šis skaits pēc šā kritērija pārsniedza vidējo, tika uzskatītas par IĪT ietilpīgām. Skaitļi tika aprēķināti ES līmenī, ņemot vērā datubāzē iekļautos iesniegumus, kurus uzņēmumi iesnieguši savā valstī. Tomēr šo pieeju, kas daļēji bija vajadzīga datu ierobežojumu dēļ, pamatoja pieņēmums, ka nozare, kas definēta kā IĪT ietilpīga, pamatojoties uz ES līmeņa intelektuālā īpašuma tiesību reģistrāciju šajā nozarē, līdzīgi tiktu uzskatīta par IĪT ietilpīgu arī tad, ja datos tiktu iekļautas arī šīs nozares valsts līmeņa intelektuālā īpašuma tiesības uz vienu darba ņēmēju.

---

14 - ORBIS ir datubāze, kurā apkopota finanšu informācija par Eiropas uzņēmumiem, kuru iesniedzis uzņēmums Bureau van Dijk un kuras pamatā ir dati, kas iegūti no uzņēmumu iesniegumiem uzņēmumu reģistros vai tamlīdzīgās iestādēs attiecīgajās valstīs.

Pamatpieņēmums šādas metodikas izmantošanai šajā pētījumā ir tāds, ka pakāpe, kādā nozare ir IĪT ietilpīga nozare, ir raksturīga konkrētajai nozarei neatkarīgi no tās atrašanās vietas.¹⁵ Novērtējot katras nozares ieguldījumu ekonomikā, izvērtē darbavietas un IKP, ko attiecīgā nozare rada katrā dalībvalstī un ES, nevis pamatā esošo IĪT izcelsmi.

Piemēram, ja automobiļu ražošanas uzņēmums, kas atrodas valstī "A", uzbūvē montāžas cehu valstī "B", radītās darbavietas un pievienotā vērtība uzkrājas valsts "B" ekonomikā. Tāpēc, pamatojoties tikai uz šo pētījumu, nevar izdarīt secinājumus par to, kā ieviest inovācijas konkrētā valstī. Patentu ietilpīgo nozaru lielāks ieguldījums arī varētu būt tādu lēmumu rezultāts, kas pieņemti par ražošanas izvietošānu citā valstī.

Ziņojuma 7. nodaļā ir parādīts, kurās valstīs ir šajā pētījumā izmantotajā datubāzē iekļauto patentu, preču zīmju un dizainparaugu izcelsme, un doti statistikas dati par tādu darbavietu skaita īpatsvaru IĪT nozarēs katrā dalībvalstī, kuras radītas uzņēmumos, kas atrodas citās dalībvalstīs vai ārpus ES.

---

15 - Iznēmums ir ĢIN, ko analizē par katru valsti atsevišķi.

www.epo.org

www.oami.europa.eu

